

**V POMORSKIE FORUM
UNIwersYTETÓW
TRZECIEGO WIEKU**

Gdańsk, 20 września 2024

**Aktywność edukacyjna osób
w wieku senioralnym**

**Rola Uniwersytetów
Trzeciego Wieku**

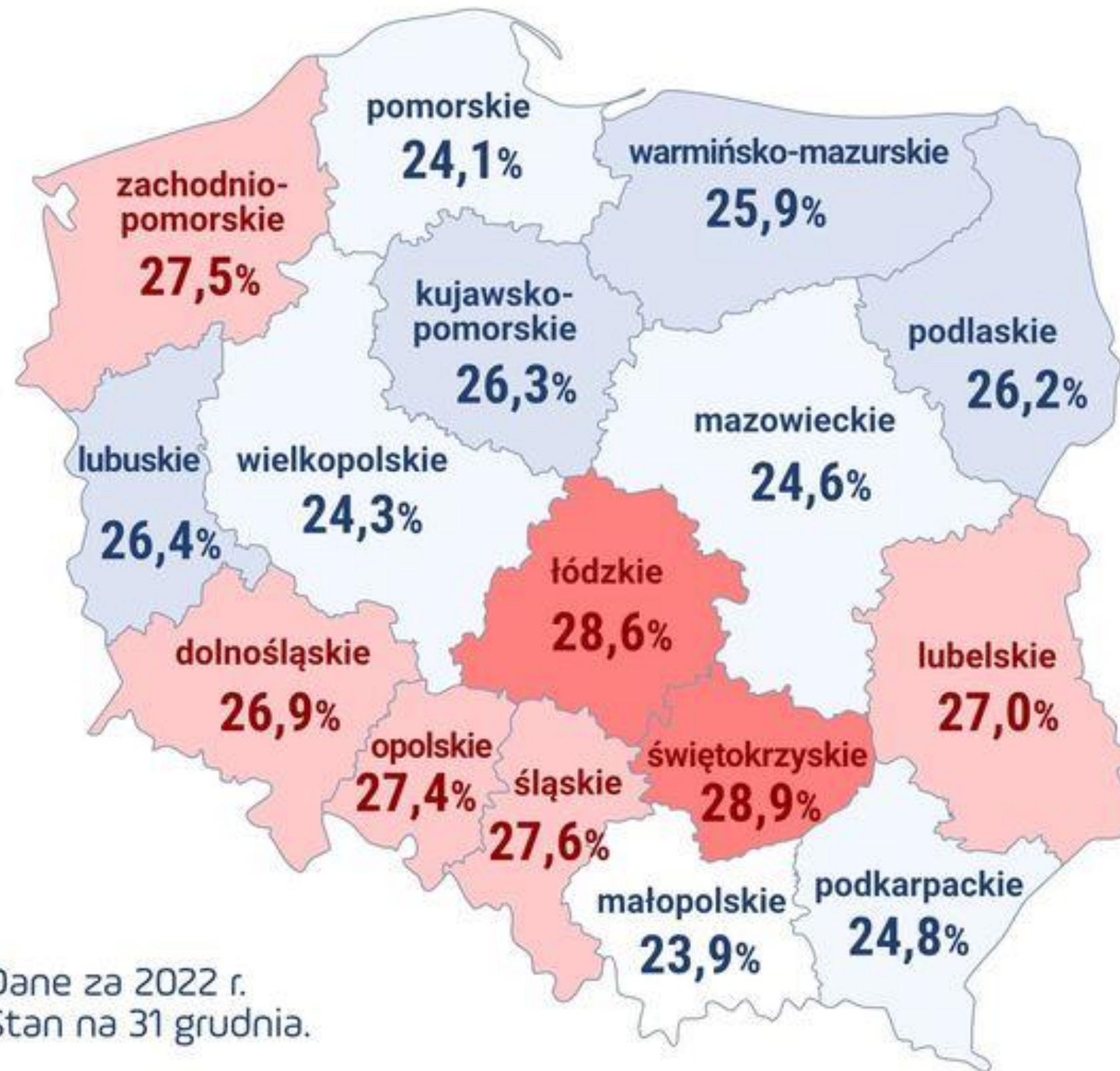
Uniwersytety Trzeciego Wieku prowadzą działalność

- edukacyjną**
- naukowo-badawczą**
- społeczną**
- obywatelską**

nakierowaną na polepszanie jakości życia osób w fazie średniej i późnej dorosłości

Osoby 60+ i starsze

- udział w ludności ogółem*

*Dane za 2022 r.
Stan na 31 grudnia.

źródło: Oskar Sobolewski, oprac. własne na podstawie danych GUS

Ogólnopolskie badania statystyczne UTW w roku akademickim 2021/2022

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/edukacja/edukacja/>

EDYCJA BADANIA	LICZBA UTW W POLSCE	LICZBA SŁUCHACZY UTW
I edycja badania - 2015 r. dane za rok akademicki 2014/15:	575	96 370
II edycja badania - 2018 r. dane za rok akademicki 2017/18:	640	113 200
III edycja badania - 2022 r. dane za rok akademicki 2021/22:	560	86 609

Asociación Internacional
de Universidades de la
Tercera Edad - AIUTA

KARTA UNIWERSYTETÓW TRZECIEGO WIEKU

**MIĘDZYNARODOWE STOWARZYSZENIE UNIWERSYTETÓW TRZECIEGO WIEKU -
AIUTA, Tuluza 1975 r. prof. Pierre Vellas**

- 1. Cel.** Celem uniwersytetów trzeciego wieku jest szerzenie wiedzy i kultury w kontekście społecznym i akademickim.
- 2. Misja.** Praca uniwersytetów trzeciego wieku koncentruje się na kulturowym i społecznym rozwoju seniorów oraz ma na celu zapewnienie im dobrego samopoczucia.
- 3. Dostępność.** Uniwersytety trzeciego wieku są dostępne dla wszystkich seniorów bez względu na wiek, kwalifikacje i zamożność.
- 4. Status.** Uniwersytety trzeciego wieku gwarantują, że prowadzą zajęcia na poziomie uniwersyteckim i że działają pod patronatem uczelni wyższych.
- 5. Edukacja.** W ofercie programowej uniwersytetów trzeciego wieku znajdują się kursy, konferencje, warsztaty obejmujące swoim zakresem przedmioty akademickie wykładane na uniwersytetach.

Asociación Internacional
de Universidades de la
Tercera Edad - AIUTA

KARTA UNIwersYTETÓw TRZECIEGO WIEKU

MIĘDZYNARODOWE STOWARZYSZENIE UNIwersYTETÓw TRZECIEGO WIEKU - AIUTA, Tuluza 1975 r. prof. Pierre Vellas

6. Zdrowie. Misją uniwersytetów trzeciego wieku jest propagowanie zdrowego stylu życia wśród seniorów poprzez zachęcanie ich do innowacyjnych form działalności społecznej, umysłowej i fizycznej.

7. Kultura. Uniwersytety trzeciego wieku zapewniają seniorom narzędzia do lepszego zrozumienia teraźniejszości, przeszłości i przyszłości.

8. Etyka. Uniwersytety trzeciego wieku skupiają się na redukowaniu wszelkich form dyskryminacji szczególnie ze względu na wiek, płeć, narodowość i aktywnie uczestniczą w walce z wykluczeniem.

9. Międzynarodowość. Uniwersytety trzeciego wieku wspierają międzynarodową współpracę akademicką i naukową pomiędzy seniorami z różnych stron świata przez zachęcanie ich do wzajemnych kontaktów i wymiany.

10. Przyszłość. Uniwersytety trzeciego wieku przyczyniają się do przedłużenia średniej długości życia poprzez zapewnienie odpowiednich warunków fizycznych i umysłowych do harmonijnego starzenia się

Rok 2025
Jubileuszowy Rok 50-lecia
Uniwersytetów Trzeciego Wieku
w Polsce
1975-2025

- **Wydarzenia krajowe**
- **Wydarzenia regionalne**
- **Wydarzenia lokalne**
- **Wydarzenia w każdym Uniwersytecie
Trzeciego Wieku**

Zaplanować - przygotować - zrealizować !

**Aktualne problemy
prawno-organizacyjne i finansowe
Uniwersytetów Trzeciego Wieku**

Warunki wpływające na efektywność działań w obszarze edukacji senioralnej:

- 1. Podstawą efektywnej edukacji senioralnej jest znajomość procesu starzenia się i starości, zachodzących zmian intelektualnych, zasobów psychicznych i fizycznych osób starszych, zasad funkcjonowania w środowisku domowym i społeczeństwie, możliwości edukacyjnych, a także potencjału i ograniczeń osób starszych;**
- 2. Najważniejszym czynnikiem, oddziałującym na efektywność edukacji osób starszych, jest motywacja. Motywacja zależy m.in. od właściwego doboru metod edukacyjnych, poprawnej identyfikacji problemów i oczekiwań społecznych wobec starości oraz nabywania zdolności radzenia sobie w życiu codziennym.**

Warunki wpływające na efektywność działań w obszarze edukacji senioralnej:

3. Warunkiem efektywnego nauczania seniorów jest akceptacja deficytów związanych ze starością, przy równoczesnym wykorzystaniu potencjału;

4. Istotnym czynnikiem w procesie edukacji jest przygotowanie wyspecjalizowanej kadry dydaktycznej, wykorzystującej potencjał osób starszych oraz posiadającej wiedzę i umiejętności w doborze odpowiednich metod nauczania;

5. Kluczowe znaczenie odgrywa dobór właściwych form, metod i technik edukacyjnych, które będą oddziaływały na czynniki demotywujące (przykładowo: wolniejsze tempo przetwarzania informacji, problemy z pamięcią, mało motywujące treści) oraz będą dostosowane do możliwości i potrzeb osób starszych;

Warunki wpływające na efektywność działań w obszarze edukacji senioralnej:

6. Warunkiem efektywnego nauczania dorosłych w wieku 60+ są odpowiednio dobrane i „szyte na miarę” oferty edukacyjne, wspierające różne formy aktywności, które oprócz wiedzy i umiejętności niosą za sobą satysfakcję i radość życiową. Powinny one uwzględniać elastyczność programową, łączenie tradycyjnych metod nauczania z nowoczesnymi rozwiązaniami, optymalny czas zajęć dostosowany do możliwości osób starszych, możliwość nawiązania kontaktów i integracji, kwalifikacje i doświadczenie trenerskie dostosowane do potrzeb grupy docelowej, a także wykorzystanie atrakcyjnych pomocy edukacyjnych (gry, zabawy, wymiana doświadczeń, współpraca z młodym pokoleniem);

Warunki wpływające na efektywność działań w obszarze edukacji senioralnej:

7. Zmiany struktury wiekowej społeczeństwa wprowadzają nowe podejście do relacji międzypokoleniowych, które są wyzwaniem również w obszarze edukacji seniorów. Edukacja międzypokoleniowa, która odwołuje się do holistycznego podejścia i integracji społecznej, pozwala na realizowanie różnych programów i aktywności osób starszych we współpracy z młodym pokoleniem;

8. Efektywność działań w obszarze edukacji jest uwarunkowana również możliwościami, które tworzą polityki publiczne czy też programy wspierające edukację seniorów. Ich ukierunkowanie powinno wynikać z rzetelnej diagnozy osób starszych i koncentrować się na takich wyzwaniach, jak: rozwijanie kompetencji społecznych i obywatelskich, prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie profilaktyki zdrowotnej, wspieranie i rozwój innowacyjnych form edukacji (kształcenia i szkolenia) osób w podeszłym wieku, tworzenie i wdrażanie rozwiązań dotyczących uczenia osób starszych w zakresie kompetencji cyfrowych, wspieranie edukacji międzypokoleniowej czy też aktywności dotyczące rozwijania zainteresowań, pasji i talentów.

Warunki wpływające na efektywność działań w obszarze edukacji senioralnej:

9. Istotnymi czynnikami wspierającymi edukację senioralną i mającymi wpływ na efektywność działań edukacyjnych są rozwiązania modelowe dotyczące wspierania aktywności osób starszych, które uwzględniają ich potrzeby edukacyjne i pozytywnie wpływają na jakość życia codziennego oraz aktywność w środowisku lokalnym.

Opracowano na podstawie Raportu „Diagnoza dotycząca podejmowania aktywności edukacyjnej wśród seniorów i jej znaczenia dla ich jakości życia oraz określenie niezbędnych czynników i warunków do optymalnej efektywności działań w obszarze edukacji senioralnej w Polsce w oparciu o przegląd najnowszej literatury naukowej krajowej i zagranicznej”. Fundacja PAN Oddział Lublin 2024

Nowa wersja RAPORT-Diagnoza-dotyczaca-podejmowania-aktywnosci-edukacyjnej-wsrod-seniorow-i-jej-znaczenia-dla-ich-jakosci-zycia-1.pdf

Oferta edukacyjna skierowana do osób starszych powinna być:

- zróżnicowana,**
- elastyczna,**
- dostosowana do ich potrzeb, zainteresowań,**
- dostosowana oraz poziomu wiedzy, umiejętności czy percepcji.**

Warto rozwijać specjalistyczne programy edukacyjne, które uwzględniają specyficzne problemy i wyzwania związane ze starością!

- ❑ Konieczne jest zapewnienie seniorom łatwego dostępu do edukacji poprzez eliminację barier architektonicznych, rozwijanie transportu publicznego oraz tworzenie centrów edukacji senioralnej w lokalnych społecznościach.**
- ❑ Pod rozwagę należy wziąć opracowanie systemu ulg i dofinansowań dla seniorów, którzy chcą podnosić swoje kompetencje, np. poprzez tworzenie funduszy stypendialnych, obniżanie opłat za kursy i szkolenia oraz dofinansowywanie dojazdów i materiałów dydaktycznych.**
- ❑ Umiejętności cyfrowe, w tym z obsługi komputera i korzystania z platform edukacyjnych online przez seniorów, to także elementy, które wymagają stałego wsparcia.**

Wnioski i postulaty Rzecznika Praw Obywatelskich do Premiera Rządu RP odnoszące się do działań rządu w sprawie edukacji seniorów, luty 2021 r.

- 1. Uwidacznia się brak postrzegania prawa do edukacji osób starszych na równi z innymi grupami wiekowymi, pomimo deklarowanych potrzeb edukacyjnych charakterystycznych dla tego etapu życia.**
- 2. Brak jest ogólnie dostępnej oferty edukacyjnej, co przyczynia się do wykluczania, dyskryminacji i autodyskryminacji seniorów i seniorek.**
- 3. Podejmowane przez rząd i samorząd terytorialny kroki w przedmiotowym zakresie nie mają charakteru systemowego, są na ogół działaniami o charakterze projektowym, o ograniczonych ramach czasowych.**
- 4. Przedstawione wskaźniki i mierniki odnoszą się jedynie do danych ilościowych, bez odniesienia do danych jakościowych dotyczących satysfakcji uczestników, efektywności nauczania, itp.**

Wnioski i postulaty Rzecznika Praw Obywatelskich do Premiera Rządu RP odnoszące się do działań rządu w sprawie edukacji seniorów, luty 2021 r.

5. Przedstawione wskaźniki i mierniki odnoszą się jedynie do danych ilościowych, bez odniesienia do danych jakościowych dotyczących satysfakcji uczestników, efektywności nauczania, itp.
6. W sprawozdawczości ogólnej konieczne jest umieszczanie danych o edukacji osób starszych obok danych dotyczących innych grup wiekowych.
7. Konieczne jest zaangażowanie Polski na rzecz opracowania i przyjęcia konwencji o prawach osób starszych obejmującej również prawo do edukacji. Przyjęcie konwencji oznaczałoby wzrost świadomości i doprecyzowanie zobowiązań państwa w tym obszarze.
8. Zasadne wydaje się wprowadzenie w prawie oświatowym zadania poświęconego edukacji osób starszych, tak aby umożliwić w praktyce realizację prawa do edukacji niezależnie od wieku, zgodnie z preferencjami i możliwościami osób starszych.

<https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Wyst%C4%85pienie%20do%20Prezesa%20Rady%20Ministr%C3%B3w%20ws%20edukacji%20senior%C3%B3w%2025.02.2021.pdf>

POLSKIE FORUM SENIORÓW

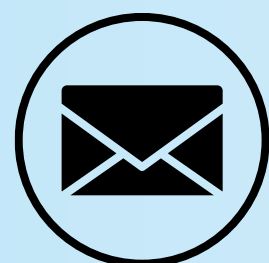
OGÓLNOPOLSKA
FEDERACJA
STOWARZYSZEŃ
UNIwersytetów
TRZECIEGO WIEKU

Wyrażaj swoją opinię w sprawach
ważnych dla środowiska osób starszych!

Dołącz do Sygnatariuszy
Polskiego Forum Seniorów

www.forumseniorow.pl

federacjautw@interia.eu

Dziękuję za uwagę

Wiesława Borczyk

Radca prawny

Prezes Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń UTW

Członek Komisji Ekspertów ds. Osób Starszych przy RPO

Członek Rady Polityki Senioralnej przy Minister ds. Polityki Senioralnej

Członek Zespołu ds. Osób Starszych przy RPP